

Промышленн предприятийсиг болн тосхлтсиг бүкл джилд төгшәр нөдлгхмн

Мана энькр социалистическ Төрскнмдн, цуг советск олт амтн бдгә цагт уул уга болх КПСС-н ЦК-н Пленумиг уктдж күчтә гндг производственн болн политическ өргмджтә бәәцхәнә. Ори-нутгин промышленность, селәнә эдл-аху сүл джилмүдт өлвг их шин дилврмүд, шин күцәнтьгүс күцв.

Социалистическ Төрскнмдн олт күчтә ксчнр уул уга болх КПСС-н ЦК-н Пленумиг, түүг уктдж делгрүлгдсн социалистическ дөрлдәнд их шумигтә кевәр орлцад, кесг олт производственн белгүд белдцхäv. Чик седклтә, эврәннь ори-нутгтан энькр советск патриот болвас, эврәннь олт амтнәннь бәәдл-джиргьлинь улм ясрулх седклтә күн болвас, эврәннь энькр социалистическ Төрскнмдн неринь улм туурулх тоолврта күн болвас, КПСС-н ЦК-н Пленумиг тохнятә, ончтә, ил темдтә сән кәдлмшәрн уктдж, зүткдж йовна.

Советск цуг олт амтстә хамдан Хальмг республикин күч-кәлсчнр чигн, Пленумиг уктдж делгрүлгдсн социалистическ дөрлдәнд шумигтә кевәр орлцад, селәнә эдл-ахугьас гаргьдг эдл-уушиг икдүлхин эркт басл медүл, эвән, чидл-күчән арвал уга кәдлдж йовцхана.

Эдл-ахун 1959 джил төгсх цагнь бөрүд ирв. Тигх дугмнь — өньгрсн джилдн эргцд олт амтнә эдл-ахун олт зүсн халхарнь ямаран кәдлмш кесгсннь, ямаран күцәнтьгүс бәәхннь, ямаран дуту-дунд йовдлмуд бәәхннь — цуг эн тоотиг арднь ордж шиндлдж хәләх кергтә болджана.

Уул ода өклчкв, болв зуг күч авч кинтрәд уга. Промышленн предприятийсиг болн тосхлтсиг үвләр кәдлгьнд сәәнәр белдлгьн — йир их бачм. йир их гүджрмг чинртә төр мөн.

Эн кәдлмшг кех цаг ода чигн бәәнә. Республикин зәрм предприятияс үвлд муугьар белдвр кесннь тоолхла, түүг, тер кәдлмшиг нег үлү гүджрмг кевәр, нег үлү шамддж кех кергтә.

Идәрнь келхд, Каспийск загьсна комбинатин болн Йшалтинск загьсна заводин производственн цехмүдннь болн мастерскоймүдннь үвлд йир муугьар белдвр кесхәддж. Загьс аньндг, загьс бәрдг савмуд яслгьар, загьс бәрдг зер-зевмүд яслгьар ямаран элд, ямаран кемджәтә кәдлмш кесгх болна, түүгән эдн темдгддж, диглдж, тоолдж авсимн уга. Эн тоотан ясн гихләннь хамг нег кергягддхәх материалмүдннь дутна.

Загьс аньнлгьнд кәдлцхәх улсиннь тоогьан, ямаран тоота зер-зев орцүлх болна. эдн, эн тоотан цаглань диглдж, белддж чадсн уга.

«Калмыкстрой» трест үвлд бас муугьар бийән белддж, белдврт кергтә тоот хамг нег кәдлмшән цаглань күцәддж, сәәнәр, күмн кевәр делгрүлсн уга. Растворн узел, алебастровый болн арматури цехмүдән, мод хагсадг герән эн тосхдж, төгсәддж чадсн уга. Тосхлтин кәдлмш кесгддж йовх зәрм газрмударнь, кәдлмшин хбөн күн хоргьдх, дулах газр уга. Эн тоотарнь шиндлжләд тоолад авах ирхлә үвлин цагла кәдлмш келгьнд трест бийән сәәнәр өс белддж чадсн ил медгддхәнә.

Чолу гаргьдг «Зунда» болн «Валковский» карьермүд үвлин цагла эдн ягьдк кәдлцхәх болна, үвлмн цагла чолу болн чолунас кесгдг

кирпич ягьдк белдцхәх болна, өн ил төрмүднн тускар трестин гардачн киндж, сәәнәр тоолвр тоодсн бәәд уга. Тер юнтьгад гихлә, эн карьермүд деер, эдниг үвлд белдлгьәр кәдлмш кесгсн уга. Йосар болхла, эртәснь белдәд, үвләр чолу гаргьлгьн кәдлмш күцәхнн эркт сәәнәр цеврләд, чолун деерк шавринь малтд авч хаяд, үвлин цагт кәдлдж бол болдгар белдх зөвтә бәәсн.

Увлд белдвр келгьнә кәдлмш нан чигн промышленн болн тосхлтин объектсәр йир сулар кесгв. Олмг болгьлгьнә балгьсна заводиг болн электростанциг тосхлгьна, ус гүүлгдж орулгьнә кәдлмш, трестин гардачнри болн 2-ч, 3-ч номертә тосхлтин управленьсин начальникудин, тедү ме бәәрн газрин промышленности болн коммунальн эдл-ахун министрствсин гемьн учрар күцәдсн уга.

Коммунальн эдл-ахун министрств амтн бәәдг гермүдиг дуларулхин эркт, түлә белдлгьәр, усар теткьгьн ясрулгьар хамг кергтә тоот кәдлмшиг күцәддж өс чадсн. Элет балгьснд 200 тонн дизельн түлән керггддхәсн, түүнәснь арән гндж 80 тонн зөбгддж, 400 тонн чолун нүүрсн керггддхәсн, түүнәснь 85 тонн зөбгддж. Амтн бәәдг 66 гермүд ясгдсн уга. Приозерн, Западн, Каспийск районд 12 гер капиталнь ясврт ор бәәсн, түүнәснь нег чигн гер ясгдсн уга.

Зәрм промышленн предприятияс болн тосхлтс, эдл-ахун кесг организацс, зәрм колхозмуд болн совхозму, үвлиг йир самгьа кевәр тосцхäv. Ил предприятияс, эдл-ахус селәнә эдл-ахун машиндән, нань чигн кесг техникән хәләмдж, хармдж угагьар бәрдг саам бәәнә. Ода эн илм эдл-ахусар хәләмдж, хармдж угагьар, газа цаснд даргдад кевтх кесг олт техник болн оборудовань бәәнә. Эн йовдл эдл-ахун гардачнрин гатвр уга, салн йовдлиннь үзүлдж, медүлджәнә.

КПСС-н Элет балгьсна районн комитетс болн балгьсна күцәгч комитет, районн күцәгч комитетс кем тасрхан угагьар, арднь орад предприятияс болн тосхлтс үвләр кәдлгьнд ямаран белдвр кесгьхннь шүүдә хәләдхәсн болхла, эднә бәәдл, эдн кесн, күцәсн кәдлмшннь оньгдан бол зөвтә бәәсн.

Болв, зуг, үнинь келхд, балгьсн болн районин зәрм партийн организацс үвлд белдвр делгрүлгьнә кәдлмшиг гол оньгтан тәвдк хәләдк гардджацхаш. Эн кәдлмшт, тегәд, бдгә цагт олт зүсн дуту-дунд йовдлмуд харгьад бәәдг учрнь — партийн болн советск организацс анүг ода чигн сулар гардджахин учр гндж келх кергтә.

Промышленн предприятийсиг болн тосхлтсиг үвләр болв чигн, зунар чигн, бүкл джилдн эргцд тегшәр, әдләр кәдлүлгьн — йир их бәдән чинртә төр.

Партийн болн советск организацс эдл-ахун халх организацсин гардачнр, ода эн кәдлмшт бәәх дуту-дунд йовдлмудиг йир түргәр уга келн эв-аргь, эн кәдлмшиг өрки биш ясрулх эв-аргь бачм кевәр олтцах зөвтә, Эн төриг сәәнәр, түргәр күцәдк чадхла, промышленн предприятиясиг болн тосхлтсиг үвләр, таслвр угагьар, сәәнәр кәдлүлдж чадхла, энүш ач-туснь мана олт амтнд, мана энькр социалистическ Төрскнд йир их,